

حکمرانی دریامحور در گام دوم انقلاب اسلامی

علیرضا عالی پور

چکیده

از آنجایی که حکمرانی فرایند تصمیم‌گیری و فرایند اجرای تصمیمات است، متأسفانه در گام اول انقلاب اسلامی حکمرانی دریامحور در تصمیمات مورد غفلت واقع شده است؛ تا جایی مقام معظم رهبری در متن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی یکی از موارد مغفول در چهل سال اول انقلاب را دریا معرفی می‌کند. بنابراین این تحقیق با هدف ارائه شاخص‌های حکمرانی متعالی دریامحور در راستای پیاده سازی بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی انجام گرفته است. به همین منظور ضمن بررسی استعدادها و ظرفیت‌های دریایی کشور در راستای قدرت و سیادت دریایی ایران در گام دوم انقلاب، با روش تحلیل مضمون مفاهیم؛ شاخص‌های حکمرانی دریامحور ایران استخراج شدند. همچنین در یک مصاحبه نیمه ساختاریافته با خبرگان جامعه دریایی کشور (تعداد ۱۵ نفر) مولفه های حکمرانی دریامحور مورد بحث قرار گرفتند که ترکیب مبانی نظری تحقیق با نتایج مصاحبه با خبرگان؛ باعث ارائه مدل حکمرانی دریامحور جمهوری اسلامی ایران در گام دوم انقلاب اسلامی گردید.

کلیدواژگان: دریا، حکمرانی دریامحور، گام دوم انقلاب اسلامی

Abstract

Since governance is the decision-making process and the decision-making process, it is unfortunately neglected in the first phase of the Islamic Revolution by sea-based decisions; Is introduced by the sea. Therefore, this research aims to provide indicators of transcendent sea-based governance in order to implement the second phase of the Islamic Revolution. To this end, while examining the maritime talents and capabilities of the country in line with Iran's maritime power and stature, in the second phase of the revolution, the thematic analysis of the concepts and characteristics of maritime governance of Iran were extracted. Also, in a semi-structured interview with maritime experts of the country (n = 15) the components of maritime governance were discussed.

Keywords: see, sea-based governance, Second Phase of the Islamic Revolution.

۱- مقدمه

دریا همواره در طول تاریخ عرصه‌ای تمدن ساز بوده و توانسته است عرصه ای برای حکمرانی حکومت‌های مختلفی باشد، مخصوصاً قدرت‌هایی که تفکر استعماری داشته، از طریق دریا توانسته اند به اهداف خود برسند؛ به عبارتی کشورهایی که دسترسی به دریا و توان استفاده از آن را داشته‌اند، توانسته‌اند قدرت و نفوذ خود را در جهان توسعه دهند. مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی یکی از ظرفیت‌های مغفول مانده در چهل سال اول انقلاب را؛ ظرفیت‌های سواحل طولانی و یا به عبارتی غفلت از دریا را معرفی می‌نماید (مقام معظم رهبری، ۱۳۹۷)؛ از طرفی امروزه پدیده حکمرانی به عنوان یک، موضوع میان رشته‌ای بین شاخه شناسی، مدیریت، اقتصاد و علوم سیاسی مطرح می‌باشد. پژوهشگران این حوزه عمدتاً بر مباحث جدیدی مانند تکه تکه شدن قدرت میان سطوح دولتی و فرودولتی، تشویق و ترغیب تمرکززدایی از دولت و اتکای روزافزون بر انواع جدید مشاوره و مشارکت شهروندان، متمرکز هستند (Meehan, 2003). پژوهشگران این حوزه

معتقدند ناکارآمدی دولت‌های جمعی در انجام یک تازانه امور، موجب خلق این مفهوم شده؛ بنابراین با تفکیک حوزه مختلف دولت و تمایز میان بخش خصوصی و دولتی و تمایز میان دولت و جامعه مدنی، سعی در تغییر ساختار سنتی قدرت و وزندهی بیشتر به نهادهای موازی دولت در تصمیم‌گیری‌ها و سیاستگذاری‌ها دارند؛ از این رو قدرت مؤثر و مشروع، قدرتی است که از طریق مشارکت و منازعه نهادهای و نیروهای متنوع در سطوح مختلف ملی، منطقه‌ای و جهانی به دست می‌آید؛ در همین راستا دریا می‌تواند در منافع ملی و قدرت ملی تأثیرگذار باشد.

بر این اساس، پژوهش حاضر در پی پاسخ به این پرسش است که الزامات حکمرانی دریامحور در گام دوم انقلاب اسلامی چه می‌باشد؟ چه راهکارهایی برای پیاده سازی حکمرانی دریامحور در چله دوم انقلاب اسلامی باید به کار برد تا خودسازی، جامعه پردازی و تمدن سازی مطابق با بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی اتفاق بیفتد؟

۲- مبانی نظری تحقیق

حکمرانی

درباره حکمرانی، معانی و تفاسیر متفاوتی ارائه شده‌اند؛ به تعبیری، حکمرانی، دال بر حاکمیت شبکه‌هایی است که جامعه مدنی را با دولت پیوند می‌دهند (Pettai & Illing, 2004). و درواقع، فراگرد رهبری و هدایت جامعه را شکل می‌دهند. به عبارت دیگر، حکمرانی به گسترش دامنه هدایت و رهبری جامعه اشاره دارد و در پرتو حکمرانی، مرزبندی بخش‌های سه گانه جامعه (بخش عمومی، خصوصی و جامعه مدنی) کمرنگ‌تر جلوه مینمایند؛ زیرا حکمرانی به همه فراگردهای اداره عمومی اشاره دارد که گاهی توسط دولت، گاهی بازار و گاهی شبکه در سازمان‌های رسمی یا غیررسمی و از طریق قوانین، هنجارها، قدرت یا حتی زبان اعمال می‌گردد (Bevir, 2013) تعامل و تصمیمگیری بین کنشگران مرتبط با حل یک مسئله عمومی را در برمی گیرد تا منجر به خلق، تقویت یا بازتولید هنجارها و نهادهای اجتماعی گردند. اساسی‌ترین مفهوم قابل درک از واژه حکمرانی، آن است که دیگر نمی‌توان دولت را تنها کنشگر مستقل و دارای قدرت در جامعه (در یک زمان خاص) دانست، بلکه امروزه بخش عمومی و بخش خصوصی، به شیوه‌های گوناگون، به هم وابسته بوده، سهم قابل توجهی از خطمشی‌های بخش عمومی بر اساس مراوده بخش دولتی و بخش خصوصی، توسعه یافته و اجرا می‌شود. تغییر به سمت مفهوم حکمرانی برای اهداف جمعی، ملاحظات ناظر بر خط مشی قابل توجهی درباره نقش مدیریت دارد. این تغییر نگاه به سمت حکمرانی، به این معناست که دولت باید به حالتی فراتر از یک جایگاه ساختاری دارای اختیارات و سلسله مراتب حرکت کند (Hall, 2002).

دراواخر دهه ۱۹۸۰ و اوایل دهه ۱۹۹۰ اصطلاح حکمرانی خوب توسط بانک جهانی مطرح شد و تأکید آن بر تصمیماتی بود که امکان تأثیر گذاری بر عملکرد اقتصادی کشورها را فراهم می‌ساخت (World Bank, 2000). برنامه توسعه سازمان ملل متحد، حکمرانی خوب را این گونه تعریف نموده است: "حکمرانی خوب کوششی است در جهت حاکمیت قانون، شفافیت، مسئولیت پذیری، مشارکت، برابری، کارایی، اثربخشی، پاسخگویی و دیدگاه استراتژیک در اعمال اقتدار سیاسی، اقتصادی و اداری (Punyaratabandhu, 2004).

ایران یک کشور دریایی

کشور ایران نیز با قرارگیری در مجاورت خلیج فارس، دریای عمان، سواحل مکران و دریای خزر از موهبتی بزرگ برخوردار است. وسعت خلیج فارس اندکی کمتر از ۲۴۰ هزار کیلومتر مربع بوده که سومین خلیج بزرگ جهان به شمار می‌آید. همچنین دریای عمان با حدود ۹۰۰ هزار کیلومتر مربع مساحت، پیشروی اقیانوس هند در خشکی‌های آسیای جنوب غربی است. و دریای خزر نیز با مساحت حدود ۴۰۰ هزار کیلومتر مربع، بزرگ‌ترین دریاچه جهان است. گفتنی است ایران با احتساب جزایر خلیج فارس از ۵ هزار و ۸۰۰ کیلومتر خط ساحلی برخوردار است که ۴ هزار و ۹۰۰ کیلومتر آن در جنوب و مابقی در شمال قرار دارد و از این حیث از موقعیتی منحصر به فرد در منطقه برخوردار است هر کشوری که دارای موهبت خدادادی دریا است فرصت‌ها و تهدیدها را با هم دارد زیرا عمق راهبردی هر کشور در دریا عینیت پیدا می‌کند. بر اساس پژوهش‌های صورت گرفته و آمارهای ارائه شده از سوی مراجع رسمی، کشور ایران (در شمال و جنوب) دارای بیش از ۵۷۹۰ کیلومتر (در مقیاس ۱:۲۵۰۰) خط ساحلی است. معادل یک چهارم مساحت کشور، دریای تحت حاکمیت وجود

دارد و بیش از دویست میلیون کیلومتر مربع اقیانوس و دریای آزاد به صورت مشاع قابل بهره‌برداری است. بنابراین، می‌توان در تعاریف مصطلح علوم دریایی، جمهوری اسلامی ایران را کشوری بحری به حساب آورد(سند راهبردی آموزش عالی علوم دریایی، ۱۳۹۲).

مقام معظم رهبری تاکید بر دریایی بودن کشور ایران داشته که در سال ۱۳۸۸ در مراسم الحاق جماران می‌فرمایند: گفتند که کشور ما یک کشور دریایی است. واقعه‌ش هم همین است دیگر؛ متصل به اقیانوس و دارای آن هم دریایی به این حساسیت، چه خلیج فارسش، چه دریای عمان و بقیه بخش‌ها و مراکزی که اینقدر این منطقه را حساس کرده است(مقام معظم رهبری، ۱۳۸۸).

اما باید تأملی در صحبت‌های مقام معظم رهبری در پاراگراف بعدی کرد؛ تا به اهمیت داشتن حکمرانی دریامحور در گام دوم انقلاب اسلامی پی برد:

در کشور ما در طول سالیان دراز، به مساله دریانوردی بسیار بی‌احترامی و بی‌اهتمامی شده است، یعنی ما آن مردمی هستیم که وقتی در یک طرف مرزمان به آب رسیدیم متوقف شدیم، برخلاف ملت‌هایی که وقتی به آب رسیدند، آب برایشان با خشکی یکسان بود، مثل انگلیسی‌ها! خیلی از اروپایی‌ها وقتی به آب به دریاهای‌شان رسیدند، پایشان را در قایق‌هایشان گذاشتند و مثلاً تا هندوستان آمدند! یعنی برایشان آب و خاک، هیچ فرقی نداشته است! شما ببینید چه تفاوتی ایجاد می‌کند! یعنی وقتی که آب و خاک برای ملتی تفاوت نکند، پنج قرن، شش قرن، هفت قرن از ملت‌های دیگر جلوتر خواهد افتاد؛ یعنی به دریا که رسید، پایش را به دریا می‌گذارد و حرکت می‌کند! ما نه! ما وقتی به دریا رسیدیم، همان‌جا متوقف شدیم؛ ماندیم تا آن‌هایی که دریاهای را تصرف کردند، بیایند و دریای ما را هم تصرف کنند و وارد خشکی ما هم بشوند! این طوری شده دیگر؛ جزیره هرمز، بندرعباس و بوشهرمان – در طول همین مرزهایی که الان دست شماست – مدت‌ها در دست بیگانه‌ها بود(مقام معظم رهبری، ۱۳۸۶).

۳- روش شناسی تحقیق

به منظور گردآوری و تحلیل داده‌ها، در یک مصاحبه نیمه ساختاریافته با ۱۵ نفر از مسئولین و خبرگان جامعه دریایی کشور که دارای سوابق عملیاتی خدمت در مناطق دریایی(نیروی دریایی و کشتیرانی و سازمان بنادر) بوده و همچنین سابقه خدمت در محیط‌های آموزشی علوم دریایی بودند؛ انتخاب شدند.

فرآیند مصاحبه به شیوه نظریه داده بنیاد؛ مورد تحلیل قرار گرفت. شرایط علی، عوامل زمینه‌ای، پدیده محوری، راهبردها و پیامدها در یافته‌های حاصل از مصاحبه استخراج شدند.

بعد از تحلیل نهایی؛ الگوی حکمرانی دریامحور ارائه گردیده که به تایید خبرگان و کارشناسان علوم دریایی رسید.

۴- تحلیل داده‌ها(مصاحبه نیمه ساختاریافته با نمونه آماری)

نتایج گزاره‌های کلامی، کدگذاری باز و کدگذاری محوری مصاحبه با خبرگان به شرح جداول زیر می‌باشد:

کد مصاحبه شونده	گزاره های کلامی	کدگذاری باز	کدگذاری محوری
۱	یکی از دلایل عدم توجه به دریا و در نتیجه مورد غفلت واقع شدن حکمرانی دریامحور در جامعه ایران، تلاش بیگانگان بوده که سرزمین ایران دریایی محسوب نشود. مشاهده کنید که	- مورد غفلت واقع شدن حکمرانی دریامحور - تلاش بیگانگان	غفلت از سرمایه گذاری در دریا

	از قرن‌ها پیش تمامی طرح های توسعه اقتصادی ایران خشکی محور بوده است. به عنوان مثال فولاد بندر عباس را به مبارکه اصفهان منتقل کردیم تا آب زاینده رود خشک شود و محصولات فولاد مبارکه را به بندر عباس حمل کنیم تا هزینه های صادرات آن افزایش یابد و مزیت اقتصادی نداشته باشد.	برای عدم دسترسی ایران به دریا • توسعه طرح‌های خشکی محور در گذشته
۲	ما در ایران سابقه فعالیت‌های دریایی در ابعاد مختلف را داریم و به عبارتی سابقه دریانوردی ایرانیان به چندین هزارسال پیش بر می‌گردد؛ اما به رغم گستردگی و سابقه فعالیت‌های دریایی در ایران، سازمان‌های حاکمیتی دریامحور در ایران از پراکندگی زیادی برخوردار هستند؛ وظایف و مسئولیت‌های مختلف دریایی در بین سازمان‌های مختلف (همانند وزارت راه ، شهرسازی، وزارت رفاه، سازمان‌های نظامی، محیط زیست و ...) می باشد.	• سابقه فعالیت‌های دریایی ایرانیان • پراکندگی سازمان‌های حاکمیتی دریامحور در ایران
		• پراکندگی مسئولیت حاکمیتی دریا در ایران

کد مصاحبه شونده	گزاره‌های کلامی	کدگذاری باز	کدگذاری محوری
۳	در چله دوم انقلاب اسلامی نیاز به تغییر به یک باور داریم و آنهم باور به ایران به عنوان یک کشور دریایی ایجاب می‌کند. این باور علاوه بر مردم، باید در مسئولین و تصمیم سازان کشور باشد. نگرش دریایی	• نیاز به تغییر در باور ایرانیان نسبت به دریا در چله دوم انقلاب اسلامی	• ایجاد نگرش دریایی در ایرانیان

	• نگرش دریایی مسئولین • توسعه پایدار دریامحور ایران	مسئولین اثرگذاری در تصمیم گیری های توسعه پایدار دریامحور در بسیاری از سازمان های اجرایی خواهد شد؛ کشور ایران در گام دوم انقلاب اسلامی باید برنامه توسعه کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت خود را بر پایه توسعه پایدار دریامحور پیاده سازی نماید.	
• حکمرانی در علوم و فناوری دریایی	• حکمرانی در علوم و فناوری دریایی • خلق دانش دریایی • کاربرد دانش دریایی • هنرستان های دریایی • دانشگاه های علوم دریایی • رشته های تحصیلی علوم دریایی • حکمرانی متعالی در علوم دریایی	حکمرانی در علوم و فناوری دریایی نیازمند یک سیاستگذاری منسجم بوده که بتوان خلق دانش دریایی و کاربرد این دانش را در جامعه دریایی ایران گسترش داد. هنرستان های دریایی ایران، دانشگاه های علوم دریایی ایران و رشته های تحصیلی مرتبط با دریا نیازمند توسعه و یکپارچگی و انسجام بوده که سیاستگذاری مطلوب در علم، فناوری و نوآوری در علوم دریایی بسترساز حکمرانی متعالی در حوزه علوم دریایی خواهد بود.	۴
• دریا و تمدن نوین اسلامی	• تمدن سازی • ایجاد تمدن نوین اسلامی • دریا و تمدن	در گام دوم انقلاب اسلامی، تمدن سازی و ایجاد تمدن نوین اسلامی به عنوان یک هدف اصلی مطرح می باشد؛ دریا بستر لازم برای این تمدن سازی را دارد؛ باید اذعان کرد مسیر تمدن سازی در گام دوم انقلاب اسلامی از دریا می گذارد.	۵

کد مصاحبه شونده	گزاره های کلامی	کدگذاری باز	کدگذاری محوری
۶	متأسفانه در چهل سال اول انقلاب خط مشی گذاری مطلوبی در ظرفیت های دریا و سواحل ایران انجام نگرفته است؛ در گام دوم انقلاب اسلامی نیاز به حکمرانی دریا در ایران هستیم؛ در همین راستا باید	• خط مشی گذاری در سواحل و دریاها • فرهنگ دریایی ایران	• خط مشی گذاری و سیاست گذاری در توسعه

فرهنگ دریایی ایران	• حکمرانی فرهنگ دریایی	دریا، دریانوردی و کار دریایی در فرهنگ جامعه ایران کاملاً ملموس بوده و فرهنگ دریایی ایران تقویت گردد؛ به عبارتی حکمرانی در بعد فرهنگ دریایی نیاز به برنامه ریزی و سیاستگذاری کلان دارد.	
• توسعه بنادر، سواحل و شهرهای ساحلی کشور	• توسعه شهرهای ساحلی و بنادر • گسترش تعداد استان‌های دریایی کشور	حکمرانی دریامحور در گام دوم انقلاب اسلامی نیازمند توسعه شهرهای ساحلی، بنادر و حتی تعداد استان‌های دریایی کشور می‌باشد؛ ساکنان شهرهای ساحلی باید جذب فعالیت‌های دریایی شده و در پیشرفت دریامحور کشور، نقش اساسی خود را ایفا نمایند. توسعه مدنیت سواحل، پیشرفت محلی و ملی را در پی خواهد داشت.	۷
• نیروی دریایی قدرتمند و راهبردی	• نیروی دریایی قدرتمند • توسعه ناوگان نظامی • وجود ناو هواپیمابر در چله دوم انقلاب • توسعه پایگاه‌های دریایی در خارج از کشور	وجود یک نیروی دریایی قدرتمند، امنیت دریایی لازم برای تمدن سازی در گام دوم انقلاب را تضمین خواهد کرد؛ بنابراین در حکمرانی دریامحور باید توجه ویژه به نیروی دریایی و توسعه ناوگان نظامی و واحدهای شناور سطحی، زیرسطحی، پروازی می‌باشد؛ وجود ناو هواپیمابر در چله دوم انقلاب برای نظام جمهوری اسلامی یک الزام بوده و از طرفی توسعه پایگاه‌های دریایی ایران در کشورهای مختلف در صدور انقلاب اسلامی نقش مهمی دارد.	۸

کد مصاحبه شونده	گزاره های کلامی	کدگذاری باز	کدگذاری محوری
۹	یکی از مباحثی که می‌تواند در حکمرانی دریامحور کشور در گام دوم انقلاب اسلامی نقش مهمی داشته باشد؛ توسعه دیپلماسی دریامحور کشور می‌باشد؛ دیپلماسی دریامحور می‌تواند هم از طریق ناوگان	• دیپلماسی دریامحور • دیپلماسی علوم و فناوری دریایی	• فعال نمودن دیپلماسی دریایی کشور در گام دوم انقلاب

اسلامی	• دیپلماسی دریایی و صدور انقلاب اسلامی	نظامی و پایگاه‌های نظامی بوده و هم شامل دیپلماسی علوم و فناوری دریایی باشد؛ دیپلماسی دریایی پشتیبان دیپلماسی عمومی خواهد بود و در تمدن سازی و صدور انقلاب اسلامی می تواند نقش ایفا نماید.	
• حمایت از اقتصاد دریامحور	• اقتصاد دریامحور • صنایع دریایی • حمل و نقل دریایی • تجارت دریایی	سرمایه گذاری در اقتصاد دریامحور می تواند به عنوان یکی از شاخص های ایجاد حکمرانی دریامحور در کشور باشد؛ در همین راستا صنایع دریایی در حوزه نظامی و غیرنظامی، حمل و نقل دریایی، خدمات دریایی، کشتی سازی و توسعه تجارت دریایی می تواند باعث توسعه اقتصاد دریامحور شود.	۱۰
• ژئوپلیتیک دریایی در گام دوم انقلاب اسلامی و حکمرانی متعالی دریامحور	• وزن ژئوپلیتیک ایران • ژئوپلیتیک دریا • شکلگیری اتحادیه های منطقه ای و ائتلاف های دریایی • صلح بین کشورهای منطقه • اهمیت ژئوپلیتیک منطقه غرب آسیا	یکی از الزامات اجرای حکمرانی دریامحور در گام دوم انقلاب اسلامی، توجه به تغییر در وزن ژئوپلیتیک ایران در حوزه دریا می باشد. توجه به جنبه های مختلف ژئوپلیتیکی دریا باعث تاثیرگذاری بر فرایندهای منطقه ای جنوب غرب آسیا خواهد شد و زمینه سازی شکل گیری اتحادیه های منطقه ای، صلح بین کشورهای منطقه و آماده شدن برای ایجاد تمدن نوین اسلامی خواهد بود. منطقه غرب آسیا دارای ۱۶ کشور بوده که اکثر دریاهای معنادار و تنگه های راهبردی جهان (تنگه هرمز، کانال سوئز، باب المندب، مالاگا) در این منطقه قرار دارند که نشان دهنده اهمیت ژئوپلیتیکی غرب آسیا به مرکزیت ایران دارد.	۱۱

کد	مصاحبه شونده	گزاره های کلامی	کدگذاری باز	کدگذاری محوری
۱۲		دریا ظرفیت تولید قدرت در گام دوم انقلاب اسلامی را دارد. نظام جمهوری اسلامی در راستای تمدن سازی می تواند تولید قدرت نموده و جبهه مقاومت اولین جغرافیای این تولید قدرت باشد و دریا	• تولید قدرت • تمدن سازی • سواحل جنوبی ایران	• دریا و تولید قدرت

	خلیج فارس و دریای عمان	نیز اولین مسیر صدور این قدرت باشد؛ بنابراین استعدادها و ظرفیت‌های جنوب ایران، توانایی اثرگذاری بر قدرت ملی را داشته و همچنین مسیر ایجاد تمدن نوین اسلامی متکی بر سواحل جنوبی ایران و ظرفیت‌های دریایی خلیج فارس و دریای عمان (همانند منابع انرژی، غذایی، توریستی، حمل و نقل دریایی و...) می باشد. به جرات می توان گفت پایه گذاری یک کشور متمدن و تاثیرگذار در جهان در چله دوم انقلاب اسلامی از طریق دریا و آنهم با سرمایه گذاری در جنوب ایران خواهد بود.	
وجود تفکر ایران دریایی	- ایران کشور دریایی - سیاست گذاران دریایی - تفکر دریایی مسئولان - توسعه پایدار دریامحور	اگر چه در ادبیات علوم دریایی، ایران یک کشور ساحلی می باشد؛ اما زمانی می تواند یک کشور دریایی محسوب گردد که حاکمان و سیاست گذاران به اهمیت دریا در برنامه های کلان مملکت پی ببرند؛ از سال ۱۳۸۸، مقام معظم رهبری فرمودند که ایران یک کشور دریایی می باشد، لذا نیاز هست که در گام دوم انقلاب اسلامی تفکر ایران دریایی جایگزین ایران ساحلی شود؛ ما توانایی دریایی شدن را بر حسب موقعیت ژئوپلیتیکی داریم، اما آنچه که باید باعث تقویت ایران دریامحور باشد؛ وجود تفکر دریایی در بین مسئولین تصمیم ساز و تصمیم گیر بوده تا توسعه پایدار در ایران یک توسعه پایدار دریامحور تبیین و پیاده سازی گردد؛ حکمرانی دریامحور با توسعه پایدار دریامحور اتفاق می افتد.	۱۳

کد مصاحبه شونده	گزاره های کلامی	کدگذاری باز	کدگذاری محوری
14	در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، اشاره به ظرفیت های استفاده نشده در گام اول انقلاب شده که یکی از این ظرفیت های استفاده نشده، دریا و عدم استفاده از سواحل طولانی ایران می باشد. بنابراین به منظور داشتن حکمرانی دریامحور در چله دوم انقلاب، نیازمند تعامل پایدار مردم ایران با دریا هستیم. و در	- ظرفیت های دریا در گام دوم انقلاب اسلامی - تعامل مردم ایران با	تعامل پایدار ایرانیان با دریا

	دریا • اقتصاد دریامحور • اقتصاد سواحل • توسعه شهرهای ساحلی	این تعامل میزان استفاده از دریا در ابعاد اقتصادی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و نظامی باعث ایجاد یک اقتصاد دریامحور برای کشور و اقتصاد ساحلی برای مردم جنوب و شمال ایران خواهد بود. به عبارتی توسعه شهرهای ساحلی پلی برای تعامل مردم با دریا خواهد بود.	
• حمایت رسانه ها و نظام آموزشی کشور از فعالیت های دریایی کشور	• روحیه دریانوردی • کار و مشاغل دریایی • نظام آموزشی رسانه ها • فرهنگ دریایی	۱۵ علاقه به دریا، وجود روحیه دریانوردی، علاقه به دریا و کار در محیط دریا؛ مشاغل دریایی، باید توسط نظام آموزشی، رسانه ها در بین کودکان و جوانان ایران تقویت گردد، در توسعه حکمرانی دریامحور، توسعه فرهنگ دریایی نقش بسیار مهم است.	

بعد از مشخص شدن کدگذاری های باز و محوری؛ فرایند داده بنیاد به منظور شناسایی شرایط علی، عوامل زمینه ای، پدیده محوری، راهبردها و پیامدها انجام گرفت که به شرح جداول زیر می باشد:

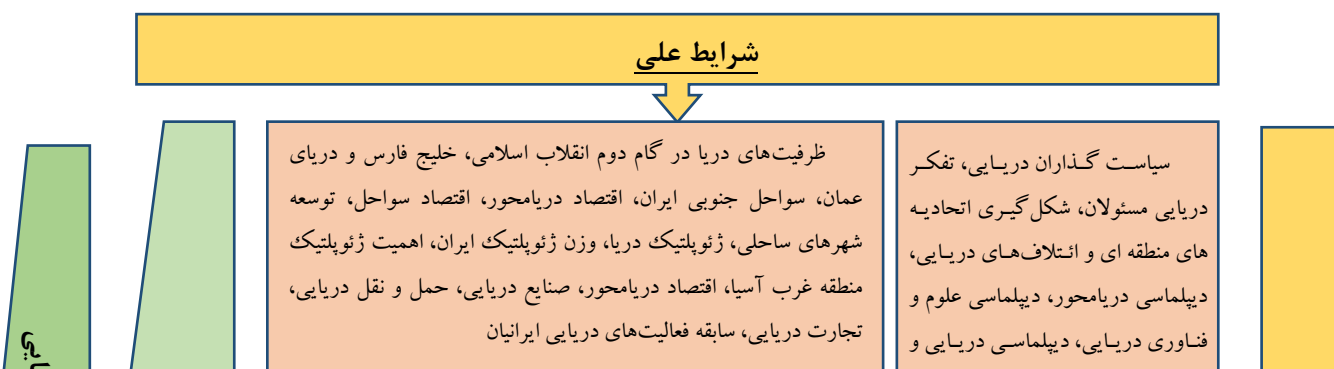
ردیف	طبقه اصلی	کد باز
۱		• ظرفیت های دریا در گام دوم انقلاب اسلامی
۲		• خلیج فارس و دریای عمان
۳		• سواحل جنوبی ایران
۴		• اقتصاد دریامحور
۵		• اقتصاد سواحل
۶		• توسعه شهرهای ساحلی
۷		• ژئوپلیتیک دریا

• وزن ژئوپلتیک ایران	شرایط علی	۸
• اهمیت ژئوپلتیک منطقه غرب آسیا		۹
• اقتصاد دریامحور		۱۰
• صنایع دریایی		۱۱
• حمل و نقل دریایی		۱۲
• تجارت دریایی		۱۳
• سابقه فعالیت‌های دریایی ایرانیان		۱۴
• توسعه پایدار دریامحور	پدیده محوری	۱۵
• ایران کشور دریایی		۱۶
• دریا و تمدن		۱۷
• سیاست گذاران دریایی	راهنم‌ها	۱۸
• تفکر دریایی مسئولان		۱۹
• شکل‌گیری اتحادیه های منطقه ای و ائتلاف‌های دریایی		۲۰
• دیپلماسی دریامحور		۲۱
• دیپلماسی علوم و فناوری دریایی		۲۲
• دیپلماسی دریایی و صدور انقلاب اسلامی		۲۳
• روحیه دریانوردی		۲۴
• کار و مشاغل دریایی		۲۵
• نظام آموزشی		۲۶
• رسانه ها		۲۷
• فرهنگ دریایی		۲۸
• صلح بین کشورهای منطقه		۲۹
• تعامل مردم ایران با دریا		۳۰
• نیروی دریایی قدرتمند		۳۱
• توسعه ناوگان نظامی		۳۲
• وجود ناو‌هواپیما بر در چله دوم انقلاب		۳۳
• توسعه پایگاه‌های دریایی در خارج از کشور		۳۴
• توسعه شهرهای ساحلی و بنادر		۳۵
• گسترش تعداد استان‌های دریایی کشور		۳۶
• نگرش دریایی مسئولین		۳۷
• حکمرانی در علوم و فناوری دریایی		۳۸
• خلق دانش دریایی		۳۹

• کاربرد دانش دریایی		۴۰
• دانشگاه‌های علوم دریایی		۴۱
• هنرستان‌های دریایی		۴۲
• رشته‌های تحصیلی علوم دریایی		۴۳
• پراکندگی سازمان‌های حاکمیتی دریامحور در ایران	عوامل زمینه‌ای	۴۴
• نیاز به تغییر در باور ایرانیان نسبت به دریا در چله دوم انقلاب اسلامی		۴۵
• مورد غفلت واقع شدن حکمرانی دریامحور		۴۶
• توسعه طرح‌های خشکی محور در گذشته		۴۷
• تلاش بیگانگان برای عدم دسترسی ایران به دریا		۴۸
• ایجاد تمدن نوین اسلامی	پیامدها	۴۹
• تمدن سازی		۵۰
• تولید قدرت		۵۱
• حکمرانی فرهنگ دریایی		۵۲

تحلیل: ارائه الگوی حکمرانی دریامحور در گام دوم انقلاب اسلامی

با در نظر گرفتن جداول بالا و تاکید بر طبقات محوری و تحلیل همه جانبه شرایط علی، پدیده محوری، راهبردها، عوامل زمینه‌ای و پیامدهای حاصله، الگوی حکمرانی دریامحور که به عنوان یک نیاز در چله دوم انقلاب اسلامی بوده به شرح زیر می باشد:

۵- نتیجه گیری

در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی، تمدن سازی به عنوان یک نقطه عطفی در فصل جدید زندگی جمهوری اسلامی ایران بیان شده است. از طرفی بر استفاده از ظرفیت‌های مورد غفلت واقع شده از جمله دریا تاکید شده است. اهمیت بهره‌برداری از دریا و منافع آن نه تنها در جوامع بشری همواره مطرح بوده است بلکه در آیات و روایات متعددی در آموزه‌های دینی نیز مورد تاکید قرار گرفته است. با توجه به تحولات رو به رشد بشری در زمینه ابزار استفاده در تحرک و جابجایی در دریا، تولید و کسب تجربه و دانش بکارگیری ابزارهای گوناگون به منظور استحصال منابع طبیعی دریایی اعم از معدنی و غذایی، به سرعت توسعه یافته است و افزایش برد و فاصله گرفتن از سواحل و امکانات سفر به سایر سرزمین‌ها برای ایجاد ارتباط بین جوامع بشری و بهره‌گیری از منابع خدادادی را در سطح کره زمین فراهم ساخته است. بنابراین در راستای توسعه تمدن اسلامی دریا ظرفیت لازم در این زمینه را دارد که نیازمند یک مدیریت مطلوب به منظور استفاده از همه ظرفیت‌های دریایی کشور بوده که از آن باید با عنوان "حکمرانی

دریامحور" یاد کرد. به طور کلی می‌توان گفت که حکمرانی خوب برای دریا، یعنی مدیریت اقتصادی، فرهنگی، علمی، سیاسی و اجتماعی منابع دریایی کشور برای رسیدن به اهداف کلان توسعه پایدار ایران در چله دوم انقلاب می باشد.

بسیاری از خبرگان جامعه معتقدند که بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی نیازمند تولید ادبیات لازم خود می باشد؛ یکی از رویکردهای لازم در راستای تولید این ادبیات، نگاه به گذشته یعنی چهل سال اول انقلاب و برنامه ریزی برای آینده (چهل سال دوم انقلاب) می باشد. به صراحت مقام معظم رهبری در بیانیه گام دوم انقلاب، بیان می کنند یکی از ظرفیتهایی که در چهل سال اول انقلاب مورد غفلت واقع شده سواحل و دریاها می باشد. بنابراین در چهل سال دوم نیاز به برنامه ریزی و اجرای عملیاتی این برنامه ها در حوزه دریا هستیم. در همین رابطه حکمرانی دریامحور یکی از ادبیاتهای تولید شده برای عملیاتی نمودن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی در راستای تمدن سازی می باشد. نتایج این تحقیق نشان می دهد که با در نظر گرفتن شرایط علی و عوامل زمینه ای با محوریت توسعه دریامحور ایران و با اجرای راهبردهای دریایی؛ می توان تمدن سازی از طریق دریا را در گام دوم انقلاب اسلامی عملیاتی نمود.

۶- پیشنهادات

با توجه به ویژگی های ژئواستراتژیکی، ژئوپلیتیکی و ژئواکونومیکی ایران و کشورهای اقیانوس هند نیاز بوده تا مسئولیت و تصمیم گیران در برنامه های توسعه پنجساله کشور به اهمیت حکمرانی دریامحور ایران پی برده لذا نیاز برگزاری دوره حکمران دریامحور توسط مدرسه حکمت متعالی برای تصمیم گیران ارشد نظام می باشد.

- اتصال به دریا بخشی از وزن ژئوپلیتیکی کشورهای ساحلی و دریایی محسوب می شود؛ از طرفی در گام دوم انقلاب اسلامی تمدن سازی به عنوان یک هدف مهم در نظر گرفته شده است؛ با احیاء تمدن دریایی که بستر آن وجود مؤلفه های حکمرانی دریامحور بوده می توان این تمدن سازی را تقویت کرد؛ به همین دلیل پیشنهاد می گردد با توجه به پراکندگی سازمان های دریایی ایران؛ وزارت درياداری تشکیل گردد تا حکمرانی دریامحور در گام دوم انقلاب اسلامی اتفاق بیفتد.

- در حکمرانی دریامحور ایران در گام دوم، امنیت دریایی بسیار حائز اهمیت می باشد، بنابراین ایران نیازمند یک نیروی دریایی معقول و متناسب با وزن ژئوپلیتیک و منافع کشور از طریق دریا می باشد؛ پیشنهاد می گردد توسعه نیروی دریایی در ابعاد مختلف از جمله شناورهای سطحی، پروازی، پهپادهای دریاپایه، ساخت ناو هواپیمابر، توسعه زیرسطحی های هسته ای در برنامه کاری مسئولان مربوطه قرار گیرد.

- ایران در گام دوم انقلاب اسلامی نیازمند نظریه تمدن دریایی می باشد؛ این تمدن دریایی با تکیه بر ظرفیتهای سواحل، توجه دولت و ملت به دریا، استفاده از منافع دریا و وجود قدرت دریایی پایدار و برخوردار از ناوگان نظامی قوی ایجاد خواهد شد. پیشنهاد می گردد نظریه تمدن دریایی و پیاده سازی این نظریه در برنامه های اجرایی دولت جمهوری اسلامی ایران قرار گیرد. یکی از محصولات نظریه تمدن دریایی؛ حکمرانی دریامحور ایران خواهد بود.

- حکمرانی دریامحور در ارتباط با یک محیط چند وجهی و با ویژگی های خاصی بنام دریا می باشد که علوم و فناوری های دریایی در این حکمرانی نقش اثرگذاری دارند، وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم و شرکت های دانش بنیان باید در علوم و فناوری های دریایی سرمایه گذاری کنند.

- حکمرانی دریامحور با فرهنگ دریایی و روحیه دریانوری همراه می باشد؛ صدا و سیما، وزارت آموزش و پرورش و سازمانهای دریایی کشور متولی توسعه فرهنگ دریایی ایران در گام دوم انقلاب اسلامی می باشند که نیاز به جدیت لازم در اجرای برنامه های توسعه فرهنگ دریایی ایران هستیم.

- منافع دریا این میراث بشری متعلق به همه ملت‌هاست و برای بهره‌مندی از آن باید مقتدرانه در دریا حضور داشت، حکمرانی دریامحور علاوه بر اینکه باعث خواهد شد تا ایران حضور مقتدرانه در آب‌های بین‌المللی داشته باشد، باعث صدور انقلاب اسلامی در راستای تمدن‌سازی گام دوم انقلاب می‌باشد.
- انگلستان از طریق دریا، زبان و فرهنگ خود را در اکثر کشورهای دنیا گسترش داد؛ راه صدور انقلاب اسلامی، ایجاد تمدن نوین اسلامی و همچنین صدور زبان فارسی که مورد تایید مقام معظم رهبری می‌باشد؛ سرمایه‌گذاری در دریا و به عبارتی توجه به حکمرانی دریامحور در گام دوم انقلاب اسلامی می‌باشد.
- بسیاری از خبرگان کشورهای ساحلی و دریایی معتقدند قرن حاضر، قرن دریایی می‌باشد؛ در راستای موفقیت در قرن دریایی، تشکیل ائتلاف‌های دریایی با کشورهای دوست و همسو با نظام جمهوری اسلامی باید در برنامه معاونت عملیات ستاد کل قرار گیرد.

۷- منابع

- امام خامنه‌ای (۱۳۸۸). بیانات در مراسم الحاق ناوشکن جماران بندر عباس- 1388/11/30
- امام خامنه‌ای (۱۳۸۶). بیانات در دیدار مسئولین نداجا- 1386/09/09
- سند راهبردی توسعه آموزش عالی کشور در حوزه علوم و فنون دریایی و اقیانوسی. (۱۳۹۲). وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، معاونت آموزشی.

- Bevir, M. (2013). Governance: A very short introduction. Oxford. UK: Oxford

University Press.

- Hall, J.S. (2002). Reconsidering the Connection between Capacity and Governance. *Public Organization Review*, 2. 23-44.
- Pettai V. & Illing E. (2004). Governance and Good Governance. *Journal of Humanities and Social Sciences*. Vol. 8. No 4.
- Punyaratabandhu Suchitra. Commitment To Good Governance, Development & Poverty Reduction: Metodological Issues in the Evaluation of Progress at National & Local levels. A Paper Prepared for the Sixth Session the Committee on Development Policy, 29 March2April 2004, National Institute of Development Administration 13Bangkok, Thailand
- World Bank. *World Development Report*. New York: Oxford University Press, 2000.